

*Ledande experter
för en levande värld.*

PM

Artskyddsutredning för hasselsnok i samband med detaljplan Strömstad 3:16 m fl, Strömstad kommun

Intea Bygg AB

Titel: Artskyddsutredning för hasselsnok i samband med detaljplan Strömstad 3:16 m.fl., Strömstad kommun

Version: 1

Datum: 2023-03-29

Uppdragsgivare: Jenny Forsman, Intea Bygg AB

Uppdragsnummer: 4247-01

Dokumentnamn: 4247-01_Artskydd_hasselsnok_ver1

Rapport genomförd av: Sofia Berg, EnviroPlanning AB

Rapport granskad av: Dennis Jonason, EnviroPlanning AB

Rapport verifierad av: Sofia Berg, EnviroPlanning AB

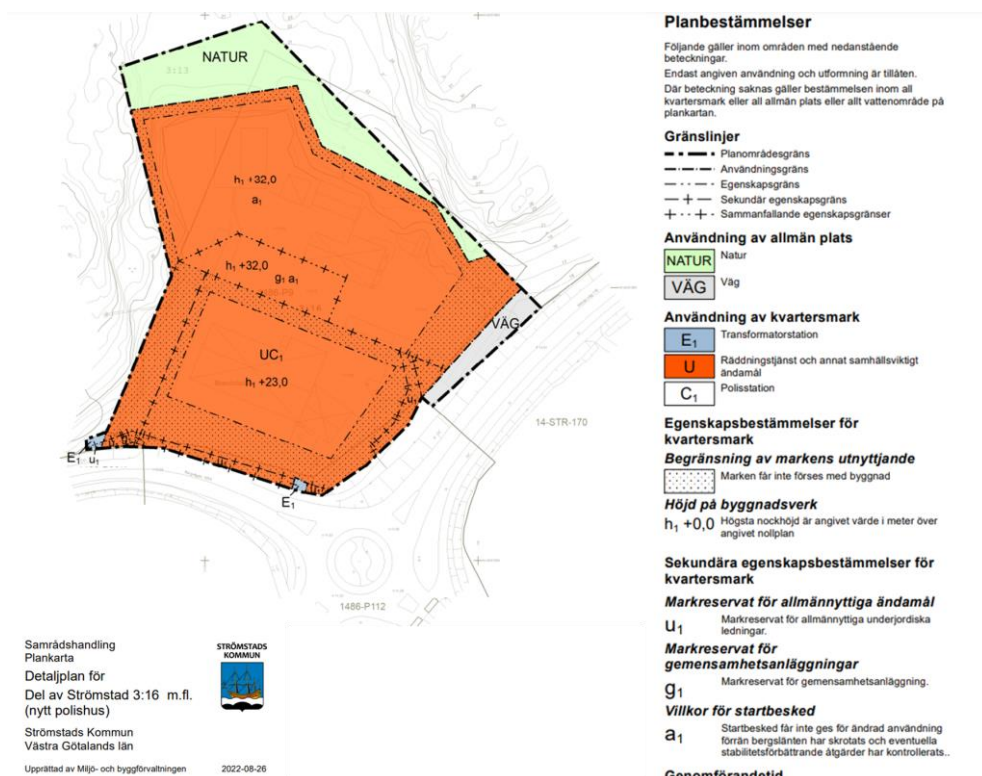
Innehållsförteckning

1	Inledning	4
1.1	Artskyddsförordningen	5
1.2	Hasselsnok	5
2	Genomförande	7
2.1	Bedömning av områdets ekologiska kontinuitet för hasselsnok	7
2.2	Förslag på skyddsåtgärder	7
3	Resultat.....	8
3.1	Kartering av livsmiljöer inom planområdet	8
3.2	Förekomst av funktionella livsmiljöer utanför planområdet.....	9
3.3	Förslag på skyddsåtgärder för hasselsnok	11
3.3.1	Förslag på övriga skyddsåtgärder	12
3.3.2	Dispensansökan och 12:6 samråd	12
3.4	Slutsats	12
4	Referenser	14

1 Inledning

Intea Bygg arbetar i samarbete med Strömstad kommun med framtagandet av ny detaljplan för Strömstad 3:16 m.fl., Strömstad kommun (figur 1). Syftet med detaljplanen är att möjliggöra för ett nytt polishus i anslutning till befintligt läge för räddningstjänsten i Strömstad tätort. Detaljplanen ska säkerställa att funktionerna polismyndighet, räddningstjänst och ambulans fungerar gemensamt på platsen. De ytor som behövs för gemensamma ändamål ska reserveras i detaljplanen. Planområdet ligger vid Oslovägsrondellen i anslutning till infartsvägen till Strömstad.

EnviroPlanning AB har fått i uppdrag av Intea Bygg AB att kartlägga eventuella livsmiljöer för hasselsnok inom detaljplaneområdet samt presentera rekommendationer på hur anläggningar som staket och dike bör hanteras.

Figur 1. Plankarta (Strömstad kommun 2022).

1.1 Artskyddsförordningen

Skyddade arter regleras av artskyddsförordningen (ASF 2007:845). Samtliga arter som är listade i förordningens bilagor är skyddade, vilket innebär förbud mot att samla in, skada eller döda individer. Arter som omfattas av 4a§ ASF (vilken hasselsnok gör) är strikt skyddade. Detta innebär att för vilt levande djur som har markerats med N eller n i bilaga 1 till artskyddsförordningen är det förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden och viloplatser (4a § punkt 4).

Ny vägledande dom från EU (C-473/19 och C-474/19) säger vidare att ett områdes kontinuerliga ekologiska funktion (KEF) inte får förstöras för arter som är strikt skyddade enligt ASF §4 och 4a§, vilket kan ske genom en direkt åtgärd eller genom gradvis försämring av livsmiljön. Detta skiljer sig från tidigare bedömningar av artskydd som antog att artskyddet aktualiserades först om artens gynnsamma bevarandestatus påverkades. EU-domen innebär att en strikt skyddad art är skyddad oavsett dess gynnsamma bevarandestatus.

1.2 Hasselsnok

Hasselsnoken (*Coronella austriaca*) är en värmekrävande art som har sin huvudutbredning i Sverige utmed kusterna från norra Halland till Oslofjorden i norr och längs med ostkusten från Österlen upp till Mälardalen, samt på Öland och Gotland. Arten är till skillnad från huggormen inte giftig (SLU Artdatabanken, 2021).

Hasselsnoken påträffas nästan bara i trakter med stor andel block eller berg i dagen. Karaktäristiskt för biotoperna är att de utgörs av tät markvegetation eller stenig mark i solexponerat läge som lövskogsbryn, ljungedar och hagmarker samt hållar med gles tallskog. Arten kan även påträffas i eller i anslutning till byggnader där den kan övervintra i husgrunden (SLU Artdatabanken, 2021). För att en trakt långsiktigt ska kunna hysa hasselsnok krävs att det finns både övervintringsplatser, reproduktionslokaler, viloplatser och lämpliga födosökmiljöer med god tillgång på bytesdjur. Övervintringsplatserna utgörs oftast av sydvända, steniga miljöer där ormarna kan krypa ner under frostdjupet vintertid. Typiska miljöer kan exempelvis vara stenrösen, slänter med lucker jord, vägbankar eller husgrunder. Reproduktionslokalerna ligger oftast i nära anslutning till övervintringsplatserna och har ungefär samma karaktär, med steniga solbelysta gläntor. Detta innebär att en reproduktionsmiljö även kan vara en övervintringsplats för arten.

Hasselsnoken är rödlistad som sårbar (VU) i ArtDatabankens rödlista över hotade arter (SLU ArtDatabanken, 2020). Populationen bedöms minska vilket grundar sig dels på direkta observationer och/eller försämrade habitatkvalitet (Naturvårdsverket, 2020). Största hoten mot hasselsnoken utgörs av biotopförändringar till följd av ändrad markanvändning, framför allt

igenväxning och igenplantering av öppna och halvöppna blockmarker och hedbiotoper samt att övervintringsplatser försvinner. Biltrafik, katter samt andra predatorer bidrar också till en minskande population. Det är även vanligt att hasselsnoken dödas av människor som misstar arten för huggorm (SLU Artdatabanken, 2021).

Figur 2. Hasselsnoken (*Coronella austriaca*). Arten är upptagen i bilaga 4 till EUs art- och habitatdirektiv och är klassad som sårbar i Sverige.

2 Genomförande

Artskyddsutredningen för hasselsnok för detaljplanen Strömstad 3:16 m.fl., har genomförts med följande moment:

- ◆ En fältinventering genomfördes 17 mars där livsmiljöer för hasselsnok karterades med fokus på reproduktionslokaler och övervintringsplatser.
- ◆ Med hjälp av karteringen av livsmiljöer och situationsplanen (2023-01-24) bedömdes påverkan enligt följande:
 - ◆ Om livsmiljöer (i synnerhet reproduktionsområden och övervintringsområden) för hasselsnok riskerar att påverkas vid genomförandet av planen.
 - ◆ Om den kontinuerliga ekologiska funktionen (KEF) för hasselsnok riskerar att brytas vid genomförande av planen som en följd av eventuell förlust av livsmiljöer inom planområdet.
 - ◆ Om individer av hasselsnok riskerar att skadas eller dödas vid genomförandet av planen.
- ◆ Utifrån resultaten presenteras även förslag på skyddsåtgärder i syfte att minimera påverkan på hasselsnok och för att ej aktualisera artskyddet för densamma.

2.1 Bedömning av områdets ekologiska kontinuitet för hasselsnok

För att bedöma om den kontinuerliga ekologiska funktionen för den strikt skyddade arten hasselsnok (ASF 4a§) riskerar att brytas i samband med åtgärder inom planområdet kommer funktionella livsmiljöer för arten i det omkringliggande landskapet att studeras. Här används underlag från framtagna skötselplan för hasselsnok och sandödla som Strömstad kommun låtit ta fram (Berg 2022).

Underlaget kommer möjliggöra för bedömning om planområdet utgör en betydande lokal för arten i jämförelse med omgivningen. En bedömning görs även om arten är välspridd i omgivningen, inom ett för arten rimligt spridningsavstånd.

2.2 Förslag på skyddsåtgärder

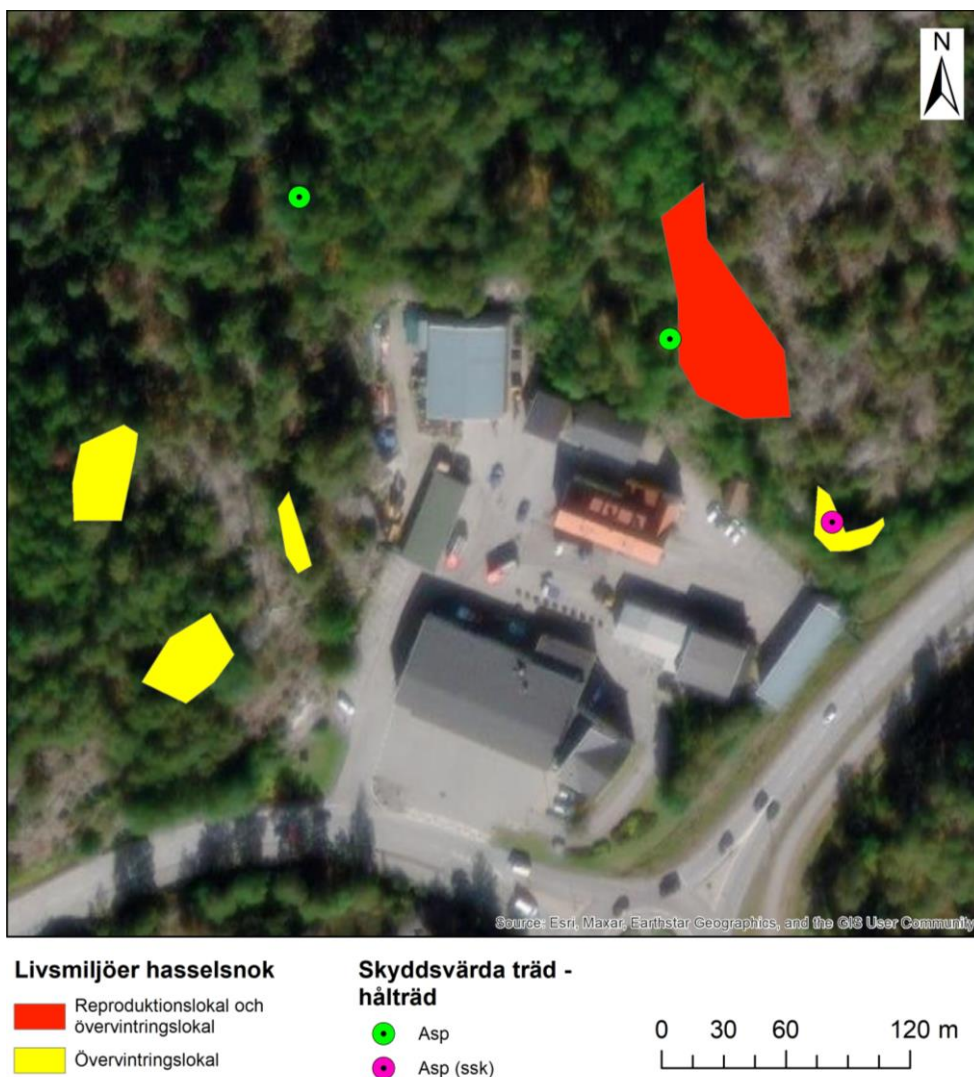
I de fall hasselsnoken bedöms påverkas negativt av föreslagen detaljplan kommer skyddsåtgärder presenteras i syfte att minska den negativa påverkan. Skyddsåtgärder syftar dels till att minska risken att individer skadas eller dödas, dels till att säkerställa att arten kan fortleva i livskraftiga bestånd i närområdet.

3 Resultat

3.1 Kartering av livsmiljöer inom planområdet

Planområdet består främst av en plan asfalterad yta som är bebyggd med kommunens räddningsstation för brandkåren och ambulanssjukvården samt med kontors- och förrådsbyggnader som används av kommunens tekniska förvaltning. Området kantas dock av naturmark, där hållmarkstallskog dominerar. I planområdets ytterkanter (släntmiljöer) finns idag en reproduktionslokal för hasselsnok samt några områden som kan ha funktion som övervintringslokal (figur 3). Då både reproduktionslokalen (figur 4) och övervintringslokalerna (figur 5) ligger i en för hasselsnok lämplig biotop (hållmarkstallskog), samt att hasselsnok har observerats i området norr om detaljplaneområdet (Berg 2022), så kan det inte uteslutas att arten inte nyttjar dessa platser.

Utöver livsmiljöer för hasselsnok finns även några hålträd av asp, där ett av dessa är så ett så kallat särskilt skyddsvärt träd (grovt hålträd).

Figur 3. Fältkartering av livsmiljöer för hasselsnok. Kartan visar även förekomster av hålträd varav ett av dessa är särskilt skyddsvärt träd.

Figur 4. Reproduktionslokal och övervintringslokal för hasselsnok i nordöstra delen av planområdet (rött område på kartan i figur 3).

Figur 5. Övervintringslokaler för hasselsnok inom området (gula områden på kartan i figur 3).

3.2 Förekomst av funktionella livsmiljöer utanför planområdet

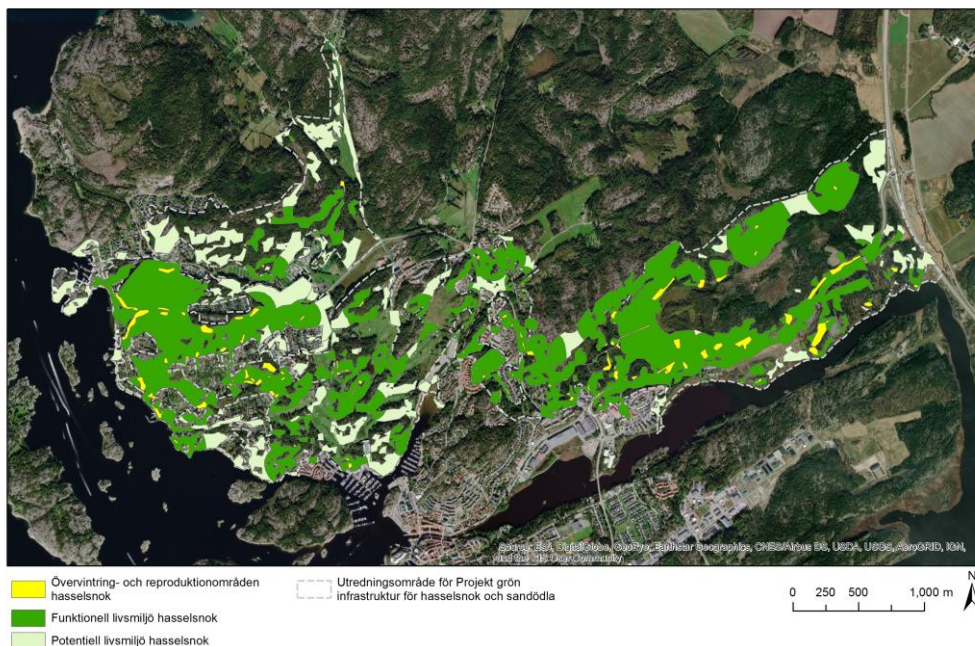
Under 2021–2022 tog Strömstad kommun fram en skötselplan för hasselsnok och sandödla inom ett större utredningsområde i centrala Strömstad. Aktuell detaljplan för Strömstad 3:16 m.fl. angränsar till detta utredningsområde. I samband med framtagandet av skötselplanen inventerades och karterades så kallade funktionella livsmiljöer för hasselsnok, det vill säga områden med för arten rätt biotop och där det finns förekomster av reproduktion- och övervint-

ringslokaler. Om området enbart bestod av rätt biotop, medan lokaler för reproduktion och övervintring saknades, benämndes dessa områden som potentiella livsmiljöer för hasselsnok och områden som kan nyttjas som födosöksområden och spridningsområden. Hela skötselplanen och karteringen finns att läsa i Berg (2022).

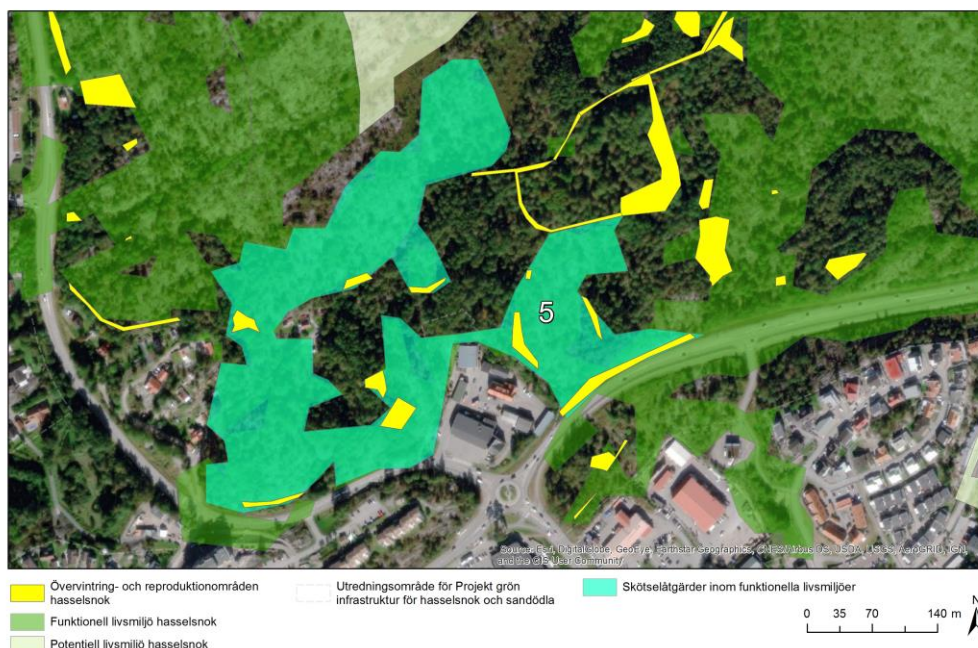
Figur 6 visar hela utredningsområdet för skötselplanen och förekomsten av funktionella- respektive potentiella livsmiljöer för hasselsnok.

Figur 7 visar förekomst av funktionella respektive potentiella livsmiljöer för hasselsnok i detaljplanens närområde samt det som i skötselplanen anges som skötselområde 5. Skötselområden omfattas av särskilda skötselbeskrivningar (Berg 2022a) och utgörs av utpekade funktionella livsmiljöer i syfte att säkerställa att rätt biotopkvalitéer bibehålls genom anpassad skötsel eller genom att befintliga biotopkvalitéer stärks för att öka sannolikheten att hasselsnok nyttjar platsen (se Berg 2022a).

På kartorna i figur 6 och 7 framgår det att finns relativt stora sammanhängande funktionella livsmiljöer för hasselsnok i nordvästlig riktning, nordlig riktning och nordöstlig riktning från detaljplaneområdet. Det ska tilläggas att eftersom området också är upptaget som ett specifikt skötselområde bör lokaler för reproduktion och övervintring inte minska som helhet i området. Små ingrepp i reproduktionslokalen eller mindre ingrepp i övervintringslokalerna kommer dock inte att bryta områdets kontinuerliga ekologiska funktion för arten. Om sådana ingrepp är tvingande så bör den delen av reproduktionslokalen eller övervintringslokalen flyttas. Flytt sker i samråd med sakkunnig ekolog.

Figur 6. Karta över funktionella respektive potentiella livsmiljöer för hasselsnok inom större utredningsområde i Strömstad (Berg 2022).

Figur 7. Skötselområde 5 i framtagna skötselplan för hasselsnok (Berg 2022b). Detta visar att det finns större sammanhängande livsmiljöer för hasselsnok i direkt anslutning till detaljplaneområdet.

3.3 Förslag på skyddsåtgärder för hasselsnok

Hasselsnoken är en art som är känslig för störning under stora delar på året. Nedan redovisas skyddsåtgärder som bör vidtas i syfte att undvika att artskyddet för hasselsnok aktualiseras och därmed även dispensprövning.

- ◆ Inget arbete får ske inom utpekade övervintringslokaler (se karta i figur 3) från 1 oktober till 30 april, på grund av hög risk att skada övervintrande djur.
- ◆ Inget arbete får ske inom eller intill utpekade reproduktionslokaler (se karta i figur 3) under maj månad.
- ◆ Reproduktionslokalen och övervintringslokalerna bör lämnas utan påverkan för att inte minska mängden lämpliga lokaler i området. Om ett mindre ingrepp behöver göras i en reproduktionslokal eller övervintringslokal ska motsvarande yta flyttas till annan plats inom eller i anslutning till samma lokal där strukturer för reproduktion eller övervintring saknas. På detta sätt kommer det kontinuerligt finnas reproduktions- och övervintringsplatser samt samma totala areal trots genomförande av detaljplanen.
- ◆ Vid prioritering ska reproduktionslokalen bevaras före de utpekade övervintringslokalerna.

- ◆ Genomförandet av samtliga skyddsåtgärder bör rådfrågas med sakkunnig ekolog.

3.3.1 Förslag på övriga skyddsåtgärder

Utöver hänsyn till hasselsnoken rekommenderas ytterligare skyddsåtgärder enligt följande:

- ◆ Avverkning av träd sker utanför tiden för fåglars huvudsakliga häckningsperiod (1 april-15 aug).
 - Denna skyddsåtgärd syftar till att minska risken att fåglar och ägg skadas eller dödas.
- ◆ Avverkning av särskilt skyddsvärda träd (Naturvårdsverket 2022) bör undvikas. Om avverkning planeras ska detta föregås med samråd med tillsynsmyndighet, enligt 12 kap 6 § Miljöbalken.
 - Denna åtgärd syftar till att minska risken att skada eller döda arter som nyttjar trädet som boträd, samt att minska förlusten av värdefulla substrat för områdets biologiska mångfald.
- ◆ Montering av holkar för hålhäckande fåglar kan genomföras om hålträd riskerar försvinna. Holkarna ska monteras i den direkta närheten till detaljplanen, i skogsbryn och inne i de slutna skogarna.

3.3.2 Dispensansökan och 12:6 samråd

Avverkning av träd och skogsbestånd under fåglars häckningstid kan aktualisera artskyddet genom påtaglig risk att skada eller döda individer och ägg. Om en sådan åtgärd planeras att genomföras behöver dispens sökas hos Länsstyrelsen i Västra Götalands län.

Om särskilt skyddsvärda träd riskerar att påverkas ska detta föregås med ett samråd med Länsstyrelsen i Västra Götalands län (enligt 12 kap 6§ Miljöbalken).

3.4 Slutsats

Ett genomförande av detaljplanen kan komma att påverka lokaler med betydelse för reproduktion och övervintring för hasselsnoken. Påverkan på dessa lokaler bör i största möjliga mån undvikas, men om mindre ingrepp sker kommer detta inte resultera i att områdets kontinuerliga ekologiska funktion för arten bryts, då detaljplaneområdet har direktkontakt med sammanhängande funktionella livsmiljöer för hasselsnok utanför detaljplaneområdet. Dock bör arealen av reproduktionslokaler och övervintringsplatser ej minska totalt sett, vilket kan resultera i att flytt av desamma behövs om ingrepp ej går att undvika.

För att inte riskera skada eller döda individer av hasselsnok ska eventuella ingrepp i eller i nära anslutning till reproduktionsområden ske utanför tiden för pågående reproduktion, vilket infaller under maj månad.

Platser med funktion för övervintring ska ej påverkas under perioden för övervintring, vilket är 1 oktober till 30 april.

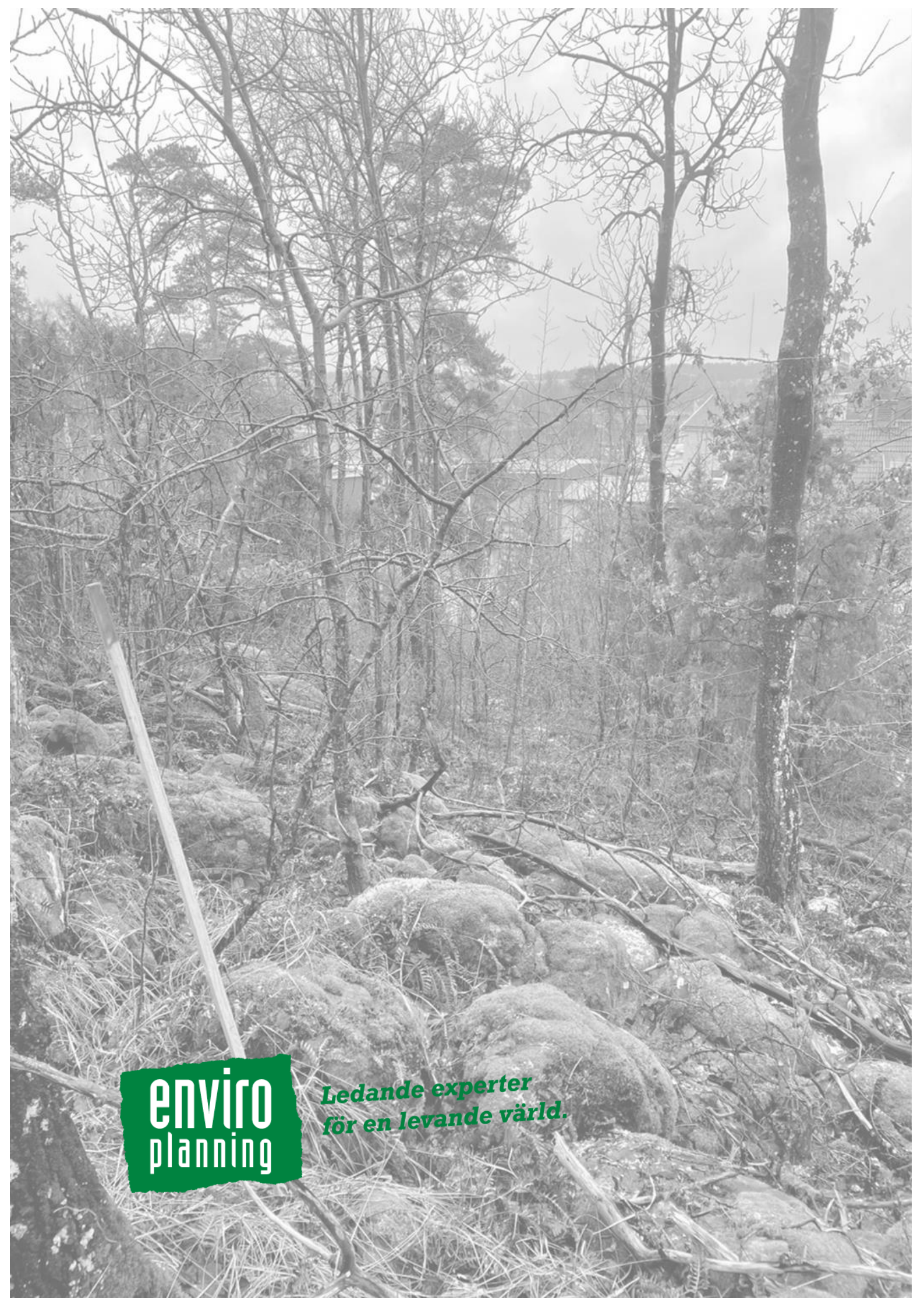
Genom att varsamt glesa ut trädskiktet utmed stängeldragningen kan mer ljus och värme komma ner på platser för reproduktion- och övervintringslokaler, vilket kan gynna hasselsnoken som behöver just solbelysta gömslen.

Ett genomförande av detaljplanen kommer ta ett visst markanspråk som idag kan nyttjas som födosöksområde för hasselsnok. Detta bedöms dock ej inverka på områdets kontinuerliga ekologiska funktion för arten eftersom jaktmarker finns nordväst, norr och nordöst om detaljplaneområdet i god utsträckning.

Denna utredning visar att ett genomförande av planen är möjlig men att skyddsåtgärder behövs för att undvika att aktualisera artskyddet för hasselsnok och därmed även för att undvika att artens gynnsamma bevarandestatus i området försämras.

4 Referenser

- Artskyddsförordning (2007:845). https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/artskyddsförordning-2007845_sfs-2007-845
- Berg S (2022). Gröna samband och skötselplan för sandödla och hasselsnok inom del av Strömstad kommun. EnviroPlanning. 2041-09. Version 2.
- Berg S (2022a). Bilaga A – skötselbeskrivningar. Gröna samband och skötselplan för sandödla och hasselsnok inom del av Strömstad kommun. EnviroPlanning AB.
- Naturvårdsverket (2020). Sveriges arter och naturtyper i EU:s art- och habitatdirektiv. Resultat från rapportering 2019 till EU av bevarandestatus 2013-2019. ISBN 978-91-620-6914-8.
- SLU Artdatabanken (2020). Rödlistan 2020. <https://www.artdatabanken.se/publikationer/bestallpublikationer/bestall-rodlista-2020/>
- SLU Artdatabanken (2021). Hasselsnok. <https://artfakta.se/artbestamning/taxon/coronella-austriaca-100041>
- Strömstad kommun (2022). Plankarta. <https://stromstad.maps.arcgis.com/apps/dashboards/a0dff40ab0b6413fade559a9e80e2de2>

**enviro
planning**

*Ledande experter
för en levande värld.*